

י"ז. רש"י ד, א:

"וירע אל יונה" אמר: עכשיו יאמרו האומות שאני נביא השקר."

י"ח. פרקי דרבי אליעזר י:

בחמישי ברח יונה מפני אלוקים. ולמה ברח? אלא פעם ראשונה שלחו להשיב את גבול ישראל ועמדו דבריו, שנאמר 'הוא השיב את גבול ישראל מלבוא חמת' [עד ים הערבה כדבר ד' אלוקי ישראל אשר דיבר ביד עבדו יונה בן אמתי הנביא אשר מגת החפר']. פעם שניה שלחו לירושלים להחריבה. כיון שעשו תשובה, הקב"ה עשה כרוב חסדיו וניחם על הרעה ולא חרבה, והיו ישראל קוראין אותו נביא שקר. פעם שלישית שלחו לנינוה.

"ויאמר ד', אתה חסת על הקיקיון אשר לא עמלת בו ולא גדלתו, שבן לילה היה ובן לילה אבד. ואני לא אחוס על נינוה העיר הגדולה אשר יש בה הרבה משתים עשרה ריבוא אדם אשר לא ידע בין ימינו לשמאלו ובהמה רבה".

י"ט. ילקוט שמעוני יונה, רמז תקנא:

הקב"ה העלה קיקיון על ראש יונה בלילה, ובשחרית עלו עליו רע' עלים, בצל כל עלה ועלה ארבע זרת וטפח... זימן הקב"ה תולעת, והכה את הקיקיון ויבש ומת, וזבובים ויתושים שרויים עליו ומצערין אותו מכל צדדים עד שביקש נפשו למות. באותה שעה זלגו עיניו דמעות כמטר לפני הקב"ה. ואמר לו: יונה, מפני מה אתה בוכה? יש לך צער על זה שלא גידלתו, לא הכנסת בתוכו זבל, ולא השקית בו מים, לילה אחד חיה ולילה אחד יבש, כך חסת עליו ואני לא אחוס על נינוה העיר הגדולה? באותה שעה נפל על פניו ואמר: הנהג עולמך במידת רחמים. דכתיב: "לה' אלוקיני הרחמים והסליחות".

כ. אורות התשובה פי"ד, ג:

ואין לבטל שום נטיה של תשובה, לא קטנה שבקטנות מפני שפלותה... כי הכל עולה ומצטרף ביחד לקומה שלמה ועולם מלא של תשובה, שהוא יקר, גדול וקדום מכל העולמות האחרים".

התשובה היא שיבו אל המקוריות, אל הראשית, להבדיל את כל ענפי החיים אל השרש אשר משם הם יוצאים.

נשמתנו, הלא טהורה היא, חלק אלוה ממעל י, רבת חיים היא במקורה העליון, רבת אורה ורבת תפארת, אבל גודלה ותפארתה, חסנה והדרה, גלוי הוא בעולם הרוח העליון, וכאשר התחילה להתקשר בעולם של החיים המעשיים, ונתאגדה עם הגוף וכל כחותיו, נצטרפה עם דאגותיו וטרדותיו, ונסתבכה בסבכי מלחמת חיינו הקשים, אף כי בזה ורק בזה הלא עלתה בידה להרשים את רשמי פעולותיה, על עולם מוגשם ומובלט, על עולם של חיים קשורים בתנאים של חיוניות, ועצמה מפעלית, אבל הלא ענפיה נתפשטו בהכרח במורד כזה, עד שהסתגלה לאלה המפעלים ותוכן החיים המוגבל בהגבלת בשר דם. ומחויב כך כחו מאורותיה, והועם זיו אורם, ומתור המהדר הזה, באים כל דרכי התעיה הרבים אשר בחיים האנושיים. אמנם הננו נקראים אל התשובה, והבת-קול היוצאת מהר חורב ומכרות ואומרת: "אוי להם לבריות העלבונוה של תורה" יא, היא מכה גלים בלבבינו ומוזמן לזמן וביתור בימי התשובה הננו שמים אל לבנו, יי עת לעשות לד' יב וכבר הגיע הזמן לשוב

בתשובה, כלומר, לקשר את הענפים של החיים המתגלים בכל העלילות, בכל המפעלים בכל התכונות ובכל המדות, אשר לנו, אל מקור שרשם אל טהרתה של הנשמה, אל ראשית הווייתה, אל אצילות כבודה ומקור אור חייה. שובה ישראל

עד די אלקיך.

(אמרי ה' (ה' א' ב'))